

бізнесу» вимагає осмислення методологічних засад у теорії та практиці маркетингу.

Філософія маркетингу, як і філософія менеджменту і бізнесу, має пряме відношення до визначення цілепокладання підприємницької діяльності, соціокультурних детермінант виробництва загалом та орієнтирів управління виробництвом в умовах ринку. Однак цим далеко не обмежується спектр проблем, які розглядаються у філософії маркетингу. Адже центральні проблеми тут пов'язані з визначенням соціального та природно-сутнісного характеру потреб людини; ланцюга каузальних зв'язків, пов'язаних з динамікою задоволення потреб, виробництва та мотивів людської діяльності; універсальною природою соціальних обмінів як засобу задоволення людських потреб та їх специфікою в умовах ринкової економіки; специфічних соціальних якостей товару як засобу задоволення людських потреб тощо. По суті всі аспекти філософського осмислення явищ споживання, обміну, динаміки товарного обміну в умовах ринку виходять за межі філософії управління і бізнесу і складають особливість філософії маркетингу. У центрі останньої стоїть людина як суб'єкт задоволення власних потреб, а не об'єкт управлінської чи виробничої діяльності, і це формулює предметну специфіку маркетингу як галузі соціальнофілософського знання.

*М'якота М. Я.
канд. іст. наук Фарина А. С.
Луцький педагогічний коледж*

ПРОБЛЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ АКТИВІЗАЦІЇ

Тема емігрантів є серйозною причиною для занепокоєння, адже у такому масштабі, який спостерігаємо зараз, це, без сумніву, вплине на потенційний ВВП в Україні і, звісно, на демографічний стан.

Мета статті – проаналізувати основні причини та особливості еміграції українців як проблему сьогодення.

Чому українці їдуть? Головна причина еміграції – дуже низький рівень життя в Україні, яка відноситься до найбідніших країн Європи. Середня заробітна плата українців, за даними групи радників при німецькому міністерстві економіки, яка консультує уряд України, складала торік близько 300 доларів. У Польщі, для порівняння, середня зарплата дорівнює майже 1300 доларів, у Румунії – 1130 і навіть у сусідній Білорусі – 465 доларів, тобто, у півтора рази більше, ніж в Україні.

Проте зарплати – не єдиний чинник, через який їдуть українці. Загалом низькі зарплати – це дзеркало викривленого ставлення до праці людини в українській економіці, яка сировинна, олігархізована за своєю суттю.

Справді, найбільш масовим і значущим для України міграційним потоком є трудова міграція громадян за кордон. Завдяки отриманій за часів незалежності

свободі пересування в умовах непростих економічних обставин, низьких заробітних плат робота за кордоном стала для багатьох українців стратегією виживання та підвищення добробуту своїх сімей.

У нашій країні звикли до достатньої кількості трудових ресурсів, яким можна платити небагато. Проте із відкриттям для українців глобальних трудових ринків, вітчизняна економіка просто не може витримувати конкуренцію із іншими державами. Зокрема, Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина і навіть Німеччина конкурують за українських трудових мігрантів. Адже самі відчувають гостру нестачу як кваліфікованої, так і некваліфікованої робочої сили. Ще двома явними причинами трудової міграції є «дорогі» кредитні кошти для відкриття бізнесу та й загалом – для влаштування або покращення свого побутового стану. Нарешті, в Україні вкрай несприятливий інвестиційний клімат, що суттєво позначається на розвитку економіки.

Ніхто точно не знає, скільки українців виїхали з країни в пошуках кращої долі, адже вони не знімаються з паспортного обліку.

В країні роки змінилась як структура, так і географія української трудової міграції. Раніше головною метою українців, що їдуть на заробітки, була Росія, то тепер такою країною стала Польща. Там, за даними самого польського уряду, зараз перебуває півтора мільйона українських мігрантів. Кажуть, у Вроцлаві вже 10% містян – громадяни України.

У Польщі українців приваблює не тільки зарплата. Ця країна сама пережила роки масової еміграції – до Німеччини, Великобританії та інших країн ЄС виїхало близько двох мільйонів поляків. Тепер економіка Польщі зростає, безробіття тут, як і в Чехії або Угорщині, перебуває на рекордно низькому рівні, робочих рук бракує. Місце поляків, що поїхали, тепер займають українські трудові мігранти.

Значною проблемою вважаємо міграцію молодого покоління. Основною причиною зростання молодіжної міграції є стрімке збільшення чисельності громадян, які виїжджають за кордон з метою навчання. Якщо десять років тому в ЄС навчалися трохи більше 10 тис. учнів та студентів-українців, то в 2015 р. їхня чисельність сягнула майже 43 тис. Лише протягом 2016 р. громадянам України було вперше оформлено 25,3 тис. дозволів на перебування в ЄС з освітньою метою, з них 16,8 тис. – у Польщі.

На думку дослідників, міграція має і позитивні наслідки. Користь від масової трудової міграції українців до Польщі та інших країн ЄС дослідники Маттіас Бенц і Роберт Кірхнер бачать у деяких аспектах. Один із них – збільшення рівня життя самих мігрантів та їхніх рідних, які залишились вдома. Отримані від заробітчан кошти їхні сім'ї, за даними Кірхнера, витрачають, зокрема, на споживання (31,7%), будівництво або придбання житла (19,4%), лікування (8,7%), лікування дітей (6,9%). Таким чином, стверджує експерт, українські трудові мігранти хоч і працюють за кордоном, але все одно сприяють зростанню внутрішньоукраїнського споживання, що йде на користь вітчизняній економіці.

Але, мабуть, найбільша користь від масової трудової еміграції українців – це стимул збільшувати продуктивність праці на українських підприємствах. Еміграція працівників веде до зростання зарплат, а збільшення зарплат примушує фірми нарощувати ефективність виробництва, спонукає до інновацій, робить автоматизацію і діджиталізацію виробничих процесів більш вигідною.

Ситуація в Україні, а також у Польщі та Чехії зовсім інша, ніж у країнах Західної Європи. Там через побоювання ліквідації великої кількості робочих місць і, відповідно, зростання безробіття, до автоматизації та переходу на цифрові технології ставляться скептично.

Крім того, переважна кількість українців, які працюють за кордоном, поїхали туди не назавжди. За оцінками Анни Вахітової, близько 80% мають твердий намір повернутися. Повернувшись через кілька років назад, українські трудові мігранти привезуть додому безцінний досвід, у тому числі досвід сучасного менеджменту, якого більше за все бракує українській економіці.

Отже, цілі еміграції з України дуже різні: від навчання до пошуку високооплачуваної праці. За останні два роки рівень еміграції з України значно зріс. Нам, молоді, видається злободенним це питання з огляду на потребу розбудувати майбутнє Батьківщини якісними фахівцями, котрі не полишать домівок у пошуках кращого життя.

*Малишев В.
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист Скрипка Л.І.*

Харківський фаховий коледж харчової промисловості ХНТУСГ

ФОРМУВАННЯ ЛЮДИНИ НОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ТИПУ

В умовах глобальних змін, що охопили весь світ, велике значення набувають проблеми інтеграції молоді до нових суспільних умов та відносин. Між тим, сучасні дослідження проблем молоді проводяться в своїй більшості педагогічними, соціологічними і психологічними засобами, що часто звужує спектр і панораму розгляду процесу соціалізації підростаючого покоління. Однобічність виявляється в тому, що молодь розглядається як об'єкт виховання і навчання. Саме тому вона і розглядається в контексті діяльності інститутів сім'ї та освіти. Між тим, вимоги часу актуалізують необхідність дослідження молоді людини не тільки як об'єкта, а і як соціально активного, рівноправного суб'єкта соціальних відносин. Важливе значення в цьому контексті мають дослідження правових та організаційних механізмів формування якісно нової молоді людини, здатної до прийняття самостійних рішень, засвоєння прогресивних ідей, цінностей, освітніх, соціальних та управлінських технологій. Розвиток соціуму на кожному своєму етапі формує особливі вимоги до особистості, що відповідають конкретному історичному періоду та